

MJØSMUSEET

Østre Toten kommune, p.b. 24, 2851 LENA
Vestre Toten kommune, p.b. 81, 2831 RAUFOSS
Gjøvik kommune, Serviceboks, 2810 GJØVIK
Fylkesmannen i Oppland, Landbruksavdelingen, Serviceboks, 2626 LILLEHAMMER
Oppland fylkeskommune, Fagenhet for kulturvern, Serviceboks, 2626 LILLEHAMMER

Kapp, 19. august 2009

Halvårsrapport 1/2009 - gjelder bygningsvernrådgivertjenesten ved Mjøsmuseet.

Undertegnede har fungert et halvt år i stillingen som bygningsvernrådgiver ved Mjøsmuseet. Dette har vært et interessant og begivenhetsrikt halvår.

Museene i mjøsregionen, det nåværende Mjøsmuseet, har hver for seg og nær sagt til alle tider hatt godt utviklet bygningsvernkompetanse. Denne har også i noen grad blitt benyttet av brukerne, men det har vært oppgaver som har konkurrert med andre presserende oppgaver innenfor museene. En kan si at nå er første halvåret unnagjort da Mjøsmuseet har hatt en egen stilling som kun er viet temaet bygningsvern.

Oppgavene og arbeidsformen er i støpeskjeen. Jeg har så langt avholdt møter med to av kommunene, Vestre Toten og Gjøvik, der dette har vært drøftet.

Grunnlaget for stillingen og oppgavene er nedfelt i eget avtaleformular. Målsettingen med ordningen og stillingens ansvarsområde og oppgaver er beskrevet som følger:

Det er et overordnet mål at stillingen skal bidra til å gjøre antikvarisk bygningsarbeid mer synlig og tilgjengelig samtidig som det bygges opp kunnskap og kompetanse som del av et langsiktig holdningsskapende arbeid.

Stillingen skal være utadrettet og betjene følgende grupper:

- *Mjøsmuseet, - bidra til god kvalitet på museets forvaltning av egne verneverdige bygninger og anlegg.*

- *Fylkesmannen i Oppland, - arbeid knyttet til SMIL- midler, Regionalt miljøprogram, BUSøknader og tiltak knyttet til setrer og kulturlandskap for hele fylket.*
- *Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten kommuner, - råd og veiledning overfor kommunenes administrasjon knyttet til tiltak og planer der fredete og verneverdige bygninger eller kulturmiljøer/ - landskap blir berørt. Dokumentere verdifulle bygninger og miljøer som er vedtatt revet eller er truet på annen måte.*
- *Eiere av fredete og verneverdige bygninger, - gratis råd og veiledning mht planlagte/ønskede tiltak og hjelp med tilskuddssøknader innenfor en ramme på 1 dagsverk. Ved mer omfattende forundersøkelser skal det formidles kontakt med kvalifiserte, lokale håndverkere som kan ta på seg oppdraget som ordinært arbeid.*
- *Innbyggerne i kommunene, - formidle kunnskap om antikvarisk bygningsarbeid gjennom kurs, åpne temamøter og aktiv bruk av media.*
- *Skoleelever og håndverkere, - gi informasjon om og smakebit på antikvarisk bygningsarbeid og mulighetene for utdanningsløp i tråd med fylkeskommunens opplæringsmodell for bygningsvern.*
- *Oppland fylkeskommune, - gi faglige innspill og vurderinger som grunnlag for vedtak. Det er et mål at databasen for SEFRAK- registreringer skal oppdateres fortløpende. Bidra på kurs som Oppland fylkeskommune arrangerer for håndverkere. Ev andre oppdrag som deltakelse i prosjekter, avtales spesielt.*

Det skal rapporteres halvårlig til bidragsyterne. Ordningen skal evalueres etter ett år mht måloppnåelse, kapasitet, oppgaver og framtidig finansiering.

Grunnlaget for min rapportering vil være oppgavene som er gjennomført eller er under arbeid sett i forhold til målsettingen og planene for stillingen. Jeg har ført månedlige timelister f.o.m. februar (vedlagt) som dokumenterer arbeidsoppgavene med en grovfordeling av resursinnsats i forhold til oppdragsgiver. Oppdragsgiverne er grovindelt i "private", "kommunene" (ikke hver enkelt kommune), "Mjøsmuseet", "fylkeskommunen" og "Fylkesmannen". Jeg har også forsøkt å dele på oppgaver som kan være litt vanskelige å definere innunder en særskilt oppdragsgiver, særlig gjelder dette forholdet mellom "kommunene" og "fylkeskommunen" og mellom "private" og "kommunene" og "fylkeskommunen". Flere av de private har lest om ordningen i avisa, eller de er tipset om den fra fylkeskommunen eller fra kommunen eller fra museet. Det er ikke ført noen nøyaktig statistikk på dette. Her er mitt skjønn lagt til grunn. I de etterfølgende vurderinger har jeg vektlagt mer *hvor* oppdraget ligger enn *hvem* som har bestilt det.

Dersom en tar utgangspunkt i førte timelister er Mjøsmuseet den desidert største oppdragsgiver dette første halvåret. "Kommunene" og "private" veksler om å bekle andre og tredje plass, "fylkeskommunen" og "Fylkesmannen" følger så deretter. Fylkesmannen kom inn etter 1. april da min permisjonstid fra embetet utløp og jeg sa opp stillingen hos Fylkesmannen og Fylkesmannen ble en del av det planlagte og ordinære "spleiselaget".

Mjøsmuseet har vært prioritert av flere grunner. Dette har sammenheng med at stillingen er i en oppstartfase og at det naturlig blir mye kontakt med museets oppgaver for bl.a. å komme inn i

stillingen. Men den konkrete hovedgrunnen er nok at museet i denne perioden har initiert tunge prosjekter som gjelder egen bygningsmasse. Dette er først og fremst tiltak knyttet til fjøset på amtmannsgården Stenberg, en prosess i forhold til tilskuddsøknad som har endt opp i et tilsagn på 1,2 mill. kroner av sysselsettingsmidlene fordelt av fylkeskommunen, videre prosessen med å engasjere håndverker, og der arbeidet med istandsetting nå har startet. Av andre prosjekter som er Mjøsmuseet sine er Mjøssamlingenes anlegg på Lillehammer, fortrinnsvis Thorstadbua, og anlegget på Minnesund. Her er det gjort en del undersøkelser av ulik karakter og vi er så vidt i gang med fredningsprosesser på begge stedene og søknadsprosess for tilskudd til tiltak på Thorstadbua.

Innenfor de tre kommunene Vestre Totens, Østre Totens og Gjøviks geografiske områder er det følgende fordeling på antall prosjekter der "private", "kommunene" og "fylkeskommunen" står som oppdragsgivere – dette pr. 1. juli. Dette er enkeltprosjekter av ulik størrelse og karakter:

Vestre Toten: 4

Østre Toten: 12

Gjøvik: 12

Vestre Toten kommune har varslet oss om et viktig, etterlenget og antagelig stort prosjekt der Mjøsmuseet er ønsket som aktør. Dette gjelder Raufoss Industripark. Befaring med formidling av kontakt inn mot industrimiljøet er varslet fra kommunen, men ikke avtalt.

Supplerende informasjon

- til kulepunkt 5: Østre Toten kommune arrangerte internt seminar i byggeskikk der jeg var invitert til å være foredragsholder. P.g.a. sykdom ble jeg beklagelig vis forhindret fra å delta på det seminaret.
- til kulepunkt 6: Jeg ble invitert til møte med Fagskolen i Gjøvik etter at de hadde lest om bygningsvernrådgivertjenesten i avisa. De ønsket kontakt og innspill i forhold til et utdanningsløp i bygningsvern som har stått på skolens fagplan i flere år, men der de mangler søkere. Konkret innspill som resulterte i et notat samt formidling av kontakt mot håndvertermiljø var det foreløpige resultat.

På oppdrag fra fylkeskommunen deltar jeg i planleggingen av to tre-dagers kurssamlinger til høsten i Østre Totenområdet for opplæring av håndverkere. Kurset er på høgskolenivå i regi av høgskolen i Sør-Trøndelag. Dersom det blir nok søkere og kurset blir holdt, vil det bli arrangert på Melkefabrikken og deltakerne skal bo i hytter på Hekshus.

- til kulepunkt 7: Jeg har deltatt i Matrikkelkurs for RA og fylkeskommunen. Målet med kurset var å lære om ny lov og føring av SEFRAK.

Vurdering

Ei stor brukergruppe er de "private" som tar kontakt etter tips fra kommunen, fra museet, fra fylkeskommunen og gjennom presseoppslag. Det at de kan få denne typen veiledning helt gratis er nok ganske avgjørende for at de tar den kontakten. Og det er viktig at jeg kommer inn på et tidligst mulig tidspunkt i prosessen.

En befaring ender som oftest opp i en rapport tilpasset formålet.

I tilskuddssaker sier rapporten noe om tilstand og *anbefalt tiltaksnivå* på bygningen - det umiddelbare inntrykket. Dette er innspill til håndverker som skal gjøre en grundigere forundersøkelse og kalkulere tiltaket, eller det er også vedlegg til selve tilskuddsøknaden.

Stillingen fungerer på mange måter som Fylkeskonservators forlengede arm ute i distriktet. Jeg leverer vurderinger/uttalelser til fylkeskommunen fra området i saker der fylkeskommunen etter loven skal uttale seg. Det gjelder særlig tiltak på bygninger fra før 1850 og miljøer som er regulert til bevaring eller har annen vernestatus.

Mjøsmuseet er ikke et eget forvaltningsnivå. Jeg uttaler meg på vegne av mange instanser, og de formelle linjene, som selvsagt er avgjørende viktige i denne sammenhengen, har så langt vært ofret for liten oppmerksomhet. Noen ganger kan de være vanskelige å se. Her er det et forbedringspotensial. Noen forhold er relativt klare:

- *I de tilfeller jeg uttaler meg på bestilling fra eier - tidlig i prosessen, før det har blitt en sak, sender jeg uttalelsen til eier, ev. med kopi til kommunen.*
- *I de tilfeller jeg uttaler meg i en sak som er blitt en sak i systemet og der objektet er fra før 1850 eller er regulert til bevaring, eller har annen vernestatus, uttaler jeg meg på vegne av Oppland fylkeskommune etter bestilling fra fylkeskommunen, da skal saken normalt kun gå dit, fordi det er fylkeskommunen som skal fremme uttalelsen videre til rette instans som er kommunen.*

Men så har vi alle gråsonesakene, de som er blitt en sak ett eller annet sted i systemet, men trolig ikke skal om fylkeskommunen, eller de også skal det til slutt i samsvar med andre strekpunkt over. Det kan være uklare bestillinger som også kan oppstå tidlig i prosessen - også etter tips fra kommunene, fylkeskommunen eller andre.

Jeg, og sikkert flere med meg, har opplevd at det har blitt uheldige kryssninger eller stans i saksgangen p.g.a. dette. Det var ikke meningen med stillingen, den skulle kvalitetssikre og muligens forenkle saksgangen.

Ansvar for å uttale meg til rett instans til rett tid er mitt, men jeg trenger hjelp til å gå opp disse linjene.

Av de enkelttemaer der tjenesten det første halvåret er svakest representert i kvantitet bør nevnes:

Kulepunkt 2 i forhold til Fylkesmannen og inneværende år. Jeg begynte å virke for Fylkesmannen igjen fra 1. april. Befaring til Nordherad i Vågå med påfølgende rapportskrivning er foreløpig det eneste oppdraget for Fylkesmannen med et visst volum. De kommunene som er aktuelle brukere av tjenesten gjennom Fylkesmannen i forbindelse med SMIL-ordningen eller andre

kulturlandskapstiltak, ble orientert av Fylkesmannen om dette nå på forsommeren. I tillegg til de kommunene som ligger innunder Mjøsmuseets nedslagsfelt gjelder dette i hovedsak Sør- og Midt-Gudbrandsdalskommunene.

Kulepunkt 5. To presseoppslag i regionavisen OA har gjort ordningen kjent. Men når det gjelder bruken av media kan det gjøres mer. Det planlegges et oppslag i forbindelse med oppstart på Stenberg der først og fremst lokalavisa er involvert.

Oppsummering.

Jeg føler at stillingen er oppe og går for fullt. Arbeidsmengden er inspirerende stor. Jeg prøver å følge opp sakene innen rimelig tid og opplever at brukerne er fornøyd med det.

Jeg tilstreber å være fleksibel og stiller noen ganger på kort varsel når det er behov for det.

Jeg trives med oppgavene og de folkene jeg møter. Jeg trives med de folkene jeg til daglig jobber sammen med. Jeg trives med å være en del av et godt utviklet fagmiljø som Mjøsmuseet er.

Det er min oppfatning at antikvarisk bygningsvernarbeid har blitt mer synlig *allerede* med opprettelse av stillingen. Det har uten tvil blitt mer tilgjengelig. Men noen uklare forhold vedrørende saksgangen der kommunen eller fylkeskommunen på ett eller annet tidspunkt skal utøve myndighet, må bli klarere. Noe av dette vil komme med oppgavene og erfaringene, men aktive tiltak for å få dette bedre i gjenge har høg prioritet.

Jeg føler at jeg er i starten på et spennende løp der hensikten er å spre gode holdninger til bygningsvern innenfor Mjøsmuseets geografiske område.

Med hilsen

Trond S Raddum
bygningvernrådgiver

Vedlegg: Timelister for perioden februar-juni.